

ՀԱՅԿՈՅՑ Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԱՔԷՆԻԻ ԵՒ ՍՈՒՐԻՈՑ ԳԱՂԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՏԵՂԱԽՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾԸ ԵՒ ՆԱՆՍԵՆՆԱՆ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՕՖԻՍԸ

ԱՔԷՆԻԻ եւ շրջակայքի գաղթականներու բանդումին հետեւանքով անպատասան գաղթականներու տեղադրման հարցը ազգային աղէտի մը համեմատութիւնը առած էր վերջերս եւ ընդհանուր մտահոգութիւն կը պատճառէր, հաստատուած ըլլալով ժանաւանդ որ առնուազն 5-600 քաղաքային չքաւոր ընտանիքներ փողոցը պիտի մնան:

Առաջին օրէն պէտք եղած աշխատանքները կատարեցինք. տեղւոյն վրայ քննութեան ձեռնարկելով եւ պէտք եղած խորհրդակցութիւնները եւս ընելով նախնական Օֆիսին հետ:

Ուրախ ենք յայտնելու որ մեր բազմազան դիմումները արդիւնաւորուեցան. գէթ մասամբ. եւ արդէն գործակցութեան ծրագիր մը որդեգրուեցաւ Օֆիսին եւ Միութեան կողմէ համախորհուրդ, Միւս կողմէ Հելլէն Կառավարութիւնը բարեհաճօրէն 42,000 ԲԱՆ. մէթր հող մը տրամադրեց, ծրագրաւ չքաւոր ընտանիքներու յատկացուելու համար. պայմանաւ որ մինչեւ տարի մը յնակաբանները կառուցուած ըլլան: Առ այդ յատակագիրները պատրաստուած են որ նախնական Օֆիսին եւ Հ. Բ. Ը. Միութեան կողմէ յարմար դատուած են:

Նանսէնեան Օֆիսը մաս առ մաս 20,000 զուլայ. ֆրանք յատկացուց այդ նպատակին: 1000 անգլ. սակի եւս մեր Միութեան կողմէ տրամադրեցինք. որուն վրայ քարոզեցինք Կիլլասի Կիլլաշէնեան Հիմարուկութեան վեհաժողովին նուէրը 10,000 տուար (Կիլլապաշէն անունով Քաղաքացի մը համար), եւ Օֆիսին ալ մեր նորագոյն դիմումին վրայ 50,000 ֆրանս. ֆրանք եւս պիտի աւելցնէ: Յարդ նանսէնեան Օֆիսին փոխադրեցինք անգլ. սակի 3,096:

Գոյացած 2 ու կէս միլիոն տարիսին անմիջապէս գործի սկսելու համար քուլար է, եւ կը յուսանք որ ԱՔԷՆԻԻ ունեւոր եւ բարեկեցիկ հայրենակիցներն ալ իրենց մասնակցութիւնը պիտի բերեն այս ձեռնարկին, որպէս խղճի պարտք մը: Միւս կողմէ. մեր սկսած մասնակի հանդուժակութիւնը պիտի շարունակենք, նկատի առնելով որ տակաւին կարեւոր գումարներու պէտք կայ զոյալ հանելու համար այս բազմաձախ գործը:

Ցարը շնորհապարտ զգացումով ստացած ենք հետեւեալ գումարները, թացի փորձողաւ 10,000, տոլարէն. — Տիար Գալուստ Կիլլաշէնեան 300 անգլ. սակի Աւարի ֆաշա եւ Տարեմ Գէյ Նուպար 200 անգլ. սակի, Տիկ. Նոյեմի Գալուստեան 100, Տիար Պարթո Պարթեան 100, Վահրամ Գէյ Նուպար 13,500 ֆրանք եւ Տեարք Ա. եւ Մ. Գարակոչեան 500 տոլար:

Մեր ժընէվի պատուիրակ Տ. Լ. Բաշպեանի տեղեկագրէն եւս կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները:

Նանսէնեան Միջազգային Օֆիսը. իր 11 Սեպտեմբրի նիստին մէջ, մեծ գոհունակութեամբ տեղեկացաւ թէ Նիւ Եորքի Կիլլապի Կիլլաշէնեան Հիմարուկութիւնը որոշած է Հ. Բ. Ը. Միութեան միջոցաւ 10,000 տոլար տրամադրել ի նպաստ ԱՔԷՆԻԻ եւ շրջակայքի չքաւոր հայ գաղթականներուն տեղադրման: Նախագահ Մ. Հանսոն, ի գնահատութիւն այս աղջիւ ժեսքին, Օֆիսին քուլարիկ տուաւ 50.000 ֆրանս. ֆրանքի նոր վարկ մը ԱՔԷՆԻԻ ձեռնարկին համար:

Օֆիսը նոյնքան գոհունակութեամբ տեղեկացաւ թէ Բարեգործական ամբողջունութեամբ լրացուցած է իր ստանձնած առաջին յանձնառութիւնը: այդ նպատակին համար Օֆիսին յանձնելով 20,000 զուլայ. ֆր.:

Օֆիսը որոշած է անմիջապէս գործի ձեռնարկել. մանաւանդ որ պիտական հրովարտելով ծրագրաւ 40,000 ԲԱՆ. մէթր հող տրամադրուած է չքաւոր-եւ անպատասան հայ գաղթականներուն: Ելնութեան գործը պիտի յանձնուի ծարտարապետ Մ. Սուլիսի. որ իր ձեռնհասութեան ապացոյցները տուած է արդէն հելլէն գաղթականներուն համար շինուած Քաղաքացիներու կառուցման մէջ: Իր պատրաստած յատակագիրին համաձայն 14,000 արաբիսի պիտի արժէ իւրաքանչիւր բնակարանի շինութիւնը: Բնակարանը պիտի ունենայ մեծ սենեակ մը՝ խոհանոցով, առջին պատիկ եւ ետին աւելի ընդարձակ պարտէզով մը: Տան պատերը աշակէս շինուած պիտի ըլլան որ փափարողները պիտի կարենան ապագային յարկ մը աւելցրել:

Օֆիսը նոյնպէս նկատի առած է Հ. Բ. Ը. Միութեան դիմումը Պէլլուքի եւ Հուլէպի քաղաքակապէս չքաւոր գաղթականներուն տեղադրումին մասին եւ Միութեան տրամադրութեան ցաւը դրած է 60,500 ֆրանս. ֆրանքը Հալէպի եւ 25.000 ֆրանս. ֆրանքը Պէլլուքի համար:

Ազգերու Ընկերութեան Սեպտեմբրի-Հոկտեմբրի նստաշրջանը այս տուի քացառիկ կարեւորութիւն մը ունէր մեզի համար. որովհետեւ իր օրակարգին վրայ ունէր նորովիկոյ կառավարութեան առաջարկը այս տարուին իսկ որոշելու գաղթականներուն պաշտպանութեան գործը. նանսէնեան Օֆիսին գոյութեան պայմանաժամին լրանալէ վերջ. Ինչպէս յայտնի է, երբ որ 1930 Սեպտեմբրին. Տօրթ. Նանսէնի մահէն յետոյ. Ազգերու Ընկերութիւնը նանսէնեան Միջազգային Օֆիսը հաստատեց. անոր գործառնութեան վերջին պայմանաժամ նշանակուեցաւ 1938 Դեկտեմբրի 31ը: Նորովիկա կ'առաջարկէր ընդունելի որ գաղթականներու քաղաքական, իրաւական եւ մարդասիրական միջազգային պաշտպանութիւնը շարունակուի 1938 էն առջին, նոր կազմակերպութեամբ մը, միշտ Ազգերու Ընկերութեան հովանաւորութեան ներքեւ: Ընկերութեան անդամ քաղաքացիներու խանութները ընդունեցին այս առաջարկը, թացի Սովիեթական Միութեանէն որ հակառակ բուհարից. եւ որովհետեւ Ազգերու Ընկերութեան գաղթիքին համաձայն սկզբունքի հարցերու մէջ միաձայնութիւնը անհրաժեշտ է, նախամեծար համախոհեցաւ պաշտօն յանձնել Ազգերու Ընկերութեան Խորհուրդին որ ուսումնասիրէ հարցը իր ամբողջութեան մէջ եւ իր եզրակացութեանց աղբիւրը ներկայացնէ 1938 ի Ընդհանուր Ժողովին: